

Ա. ՏԱՐԻ
ԹԻՂ 22

1927

ՆՈՅ. 12

Հասը 5 դրու.

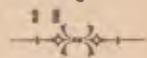

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Տողը 10 դրու.

Զարուած գրու-
թիւնի չեւ վերա-
դարձուի:

Հասը 5 դրու.

ՄԱՅՐԻԿԻՆ ՀՐԺՈՒԱՆՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Հայ Գաղութը նորէն կը փոթորկի: Ալժէքի Առաջնորդ Մազլըմեան եպիս. Սելանիկ եկած է, այդ թեմն ալ իր իշխանութեան ենթարկելու համար: Սելանիկի Հայերը չեն ուզեր զինքը: Պատճառը մեզ անծանօթ է: Ինչ ալ ըլլայ, Մազլըմեան եպիս. պէտք չէ ճշնի որ ինքզինքը պարտադրէ ժողովուրդին: Եպիսկոպոս, վարդապետ կամ քահանայ խաղաղարարի՞ դեր պիտի կատարեն թէ՛ պառակտիչի, երկպառակողի: Անոնք ժողովուրդին պաշտօնեայնեան են, երբ ժողովուրդը չուզեր զիրենք, պէտք է թօթափեն իրենց ստիճիկէն փոշին և հեռանան: Խաղաղասէր, ժողովրդասէր, անշահախնդ իր և արժանապատուութեան զգացում կրող կղերն այսպէս կ'ընէ և այսպէս պէտք է ընէ:

Միւս կողմանէ կը զարմանանք թէ, տարիներէ ի վեր որ զժողովութիւնը կը շարունակուի Մազլըմեան եպիս. իշխման: Որուն պատճառաւ խռովութիւնները վերջ չեն դնիր զաղութին մէջ և կը դայթակղեցնեն հիւրընկալ ժողովուրդն իսկ և կը զբաղեցնեն կառավարութիւնն ալ, չը գտնուի Ազգ. վերին իշխանութիւն մ'որ ձեռնթափ ընէ չարիքին պատճառը և ի պաշտօն կոչէ չեղոք, խաղաղարար և ժողովրդանուէր եկեղեցական մը, ժողովուրդը սիրաշահելու և համերաշխութիւն գոյացնելու ընդունակ մէկը վերջապէս:

Մարդ չը գիտեր թէ ե՞րբ պիտի խաղաղի յունահայ գաղութը: Այս տարադիր ժողովուրդին ճակատագիրը տնօրինող Ազգ. վերին իշխանութիւնը ո՞րն է: Անշուշտ Ազգ. Պատրիարքարանը չէ, քանի որ ան որ և է իրաւասութիւն չունի թուրքիոյ սահմաններէն դուրս գտնուող Հայերու վրայ: Կը մնայ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, որ հոգեւոր պետն է աշխարհի ամէն կողմերը ցրուած հայերուն, հետեւաբար և յունահայ գաղութին: Բայց կ'երեւի թէ այս գաղութին մէջ տեւական հանգամանք առած երկպառակ վիճակը արձագանգ

չի գտներ մինչեւ էջմիածնայ վեհաբանը:

Այս վիճակի շարունակութիւնը լատ հետեւանք չէ որ կը խոստանայ անշուշտ. ուստի յունանք որ էջմիածին ժամանակը եկած պիտի համարի՞ սխալիլ այլ ևս և լրջօրէն ըզբաղիլ զաղութներու մէջ տիրող երկպառակութիւններով և ի գործ դնել հարկ եղածն, վերջ տալու համար չափն անցած անհամութիւններու և ազգային արժանապատուութեան վերաւորանքներու:

ՄԱՐՄԻԼԻՈՅ Հայոց Երեսի. Ժողովրդ, առեւտրականութեամբ Պ. Յ. Սէլեանի, Հոկտ. 23ին գումարուելով, 18 քուէով Մարսիլիոյ առաջնորդ բնորեր է եւրոպիոյ Հայոց Կաթողիկոսական Պատուիրակ Գրիգորիս եպս. Պարաքեան: Վեց երեսիոյն ձեռնակ քուէ տուեր են:

Տեղեկութիւն չկայ թէ Կաթողիկոսական Պատուիրակի պաշտօնն ի՞նչ կը դաժնէ: Գրիգորիս եպս. հրաժարած է՞, կամ հրոժարի՞ պիտի՞ Մարսիլիոյ առաջնորդութիւնն ընդունելով, և կամ երկու պաշտօններն իր անձինք վրայ պիտի միացնէ: Անշուշտ ի մօտոյ տեղեկութիւն մը պիտի ստացուի այս մասին եւս:

Մարսիլիոյ մօտակայ Սէն Լուի գիւղին մէջ բացուի է Մատուռ-Մանկապարտէզ մը, ուր կը յաճախեն 45 երկսեռ մանուկներ: Հոգաբարձութիւնը ջանք չի խնայեր՝ կ'ըսուի՝ տեւականացրելու համար Մանկապարտէզի գոյութիւնը:

ԲԱՐՍԻԳՈՐԾԱԿԱՆ Միութիւնը, ինչպէս գրուեցաւ ժամանակին, իր դրամագլուխը քրքիւքի վերածած է՝ անոր անձեռնմխելիութիւնը ազանդելու համար: Այս դրամագլուխը կը հասնի 52,000 անգլ. ոսկիի: Ասկէ անցած է 75,000 անգլ. ոսկեոյ այն մասնաւոր գրամագլուխը, որ գոյացած է կտակներէ: Որոշուած է հասոյթներուն մէկ երրորդը տարուէ տարի դրամատուն գնել, մինչեւ որ տոկոսները բաւեն ընդհանուր ծախքերը հոգալու: Բարեգործականի յուժուելու պարագային, դրամատունը Ազգ. իշխանութեան պիտի յանձնէ աւանդ գումարը, բոսած է Պ. Գ. Սիւննեան՝ գումարման մը մէջ: Բայց ո՞ր Ազգ. իշխանութեան: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան, Պոլսոյ Պատրիարքարանին, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, որո՞ւ վերջապէս: Ի՞նչ կամ ո՞րը պիտի հասկնանք Ազգ. իշխանութիւնն ըսելով:

Սոյն գումարման մէջ խօսած են նաեւ Տեարք Աղաթօն պէյ և Պ. Էմէրեան, առաջինը նիւթ ունենայով Միութեան ծագումը, նպատակը և գործունէութիւնը, երկրորդը՝ Մելքոնեան նուիրատուութիւնը:

Ինչպէս յայտնի է, այս նուիրատուութիւն փոխանցուած է Բարեգործականին: Սեպտ. 10ին ծախուեր է Մելքոնեան գործարանը, և փոխարժէքը 550,000 անգլ. ոսկի՝ դանձուեր է Բարեգործականին կողմանէ: Տակաւին կան չէնքերը, որոնք կ'արժեն 65,000 անգլ. ոսկի:

Ուշադրաւ պարզայ մըն է որ Բարիկ և չրջակայից 25,000 Հայութիւնէն հազիւ 250 հոգի անդամակցած են եղեր Բարեգործականին, որ առաւելապէս Ամերիկայի Հայոցմէն է որ կը նպաստուորուի:

Եթովպիոյ մայրաքաղաքէն, Ատիս Ապպայէ, ուրախառիթ յուրեր կը հասնին: Գաղութը ունի արգէն իր Ազգ. կամ գաղութային ժողովը որ կազմուած է հետեւեալներէն. — Տեարք Մաթիկ Գէորգօֆ՝ առեւտրական, Յովհ. Առատուրեան՝ փոխառեւտրական, Մէթր Յարութիւն Ուրֆայեան (իրաւագէտ-խորհրդական երկրագործական նախարարութեան)՝ առեւտրական, Պեյճ Պապանեան՝ գանձապահ: Խորհրդականներն են Տեարք Արաճաճ Քէօրհանեան (անձնական քարտուղար գահաժառանգ իշխանի), Սամուէլ Պէհէսիլեան, Յովհաննէս Գարսէֆէրեան (ոսկերիչ), Հրանդ Մինասեան և Արմենակ Չամանեան:

Գաղութը վերջերս կազմակերպած էր չմծ նուազահանդէս մը, հովանաւորութեամբ Եթովպիոյ Բարձր. Գահաժառանգ իշխանին: Ի նպաստ Ազգ. վարժարանին (Արարատեան) հասոյթ գոյացած էր 6000 թալէր: Գահաժառանգ իշխանը այս առթիւ նուիրած էր 50,000 Փրանքի գումար մը: Այս անգամ, գաղութային ժողովի ամբողջ կազմը, զրոխաւորութեամբ Գեր. Տ. Յովսէփ Ծ. Վրդ. Կարապետեանի, ներկայանայով է. Բարձրապատուութեան, գաղութին չնորհակալութիւնը յայտնի է սոյն կարեւոր նուիրատուութեան համար, ինչպէս նաեւ այն հիւրասիրութեան համար որուն արժանացած են Հայերը Եթովպիոյ մէջ երկար տարիներէ ի վեր: Տ. Յովսէփ Ծ. Վրդ. աւելցուցած է նաեւ թէ, Հայ եկեղեցիին մէջ ամէն պատարագի օր մաղթանքներ կը կարգացունեն Եթովպիոյ բարգաւաճման և ժողովուրդին բարօրութեան համար: Բարձր. իշխանը չնորհակալութիւն յայտնած եւ պատուասիրած է Հայ գաղութին ներկայացուցիչները:

Գաղութային ժողովը որոշեր է գնել հանգուցեալ ճարտարագէտ-աստղագետ

Գրիգոր Հովուհանի բնդարձակ գետինը, մէջի չէնքերով միասին: Այս գետին եւ աղբային գետին միջեւ կը գտնուի փոքրիկ հողամաս մը, զոր գնել մտադրուած է, երկու հողերը միացնելու համար: Գրիգոր արդէն թէ եկեղեցիին շինութեան ծախքն ստանձնած են Տեարք Միհրան և Տիրան Մուրադեան: Վաճառական Տիրա Հրանգ Միհրանեան խոստացիր է Վարժարան մը կառուցանել, իսկ ուրիշ Հայ մ'ալ խոստացիր է Հիւանդանոց մը շինել: Քիչ ատենէն զաղութր կ'ունենայ ուրեմն բնդարձակ գետին մը քաղաքի առջին պողոտային վրայ, եկեղեցիով, Վարժարանով, Հիւանդանոցով և կայաւածներով:

Եթովպոսիայ զաղութին այս համալսարանը որոշուելով իսկով՝ ո՞ր Հայ չը հրճուիր: Թո՛ղ օրինակ առնեն ուրիշ զաղութներ, որոնք կուսակցական կամ անձնական ճգճիմ վէճերով կը պառակտին և կը մեռնեն հանրային գործին:

ՀԱՆԿՊԻ մէջ 1926 տարւոյ բնթացքին տեղի ունեցիր է 1165 ծնունդ, 348 մահ, 163 ամուսնութիւն: Իսկ ինք թեմերու մէջ՝ 380 ծնունդ, 149 մահ, 81 ամուսնութիւն: Գումար՝ 1545 ծնունդ, 497 մահ և 246 ամուսնութիւն:

ՊՈԽԲՐԷՇԻ Աղղ. վարժարանին մէջ Աղղ. Կեդր. Մատենադարանի մը բացման հանդէսը տեղի ունեցիր է 9 Հոկտ. Կիր. օր, նախաձեռնութեամբ Թաղ. Խորհրդի և նախագահութեանմբ Առաջնորդ Տ. Յուսիկ եպիսկոպոսի: Մատենադարանի օգտակարութեան վրայ խօսեր է Խորհուրդին անդամներէն Պ. Վ. Մէստուճեան: Պարագային յարմար լանախօսութիւններ բերեց են նաև Տ. Յուսիկ եպիս., Խորհուրդին Ատենապետը՝ Պ. Միհայլէսը, ինչպէս նաև Պ. Սիրունի: Պ. Պայծրեան արտասանեց է Ա. Զօպանեանի «Գեղօն Հայ Լեզուին» յերթումը:

Պուրքէշի Աղղ. վարժարանին 50,000 լէյ նուիրեր է Տիկին Զամպարեան, ի յիշատակ իր հանդուցեայ ամուսնոյն Յակոբ Զամպարեանի:

ՌՈՄԱՆԻ մէջ (Ռումանիա), Տ. Դեւոնդ ք.՝ Փալազեանի պատմաւաճ ժողովուրդը երկպառակած և այս առթիւ 25 հայ բնտանիքներ դաւանափոխ ըլլալ սպառնացած ըլլալով, Առաջն. Տ. Յուսիկ եպիս. Պուրքէշէն եկեր և քննութիւններէ յետոյ՝ յաջողեց է քահանայն և ժողովուրդը հաշտեցնել իրարու հետ:

ՍԵՔԱՍՏՈՒՅԻ թղթակցի մը հաղորդած տեղեկութեան համաձայն, քաղաքին և շրջակայից Հայերու բնդհանուր թիւն է 4250, հետեւեալ բաժանումով.

Սեբաստիա՝ 1800 և 250 տղայ. Զարա՝ 800 և 130 տղայ. Կէմէրէկ՝ 400 և 80 տղ. Գոշիսար՝ 350 և 70 տղ. Գանկալ՝ 650 և 100 տղ. Ուլաշ՝ 520 և 80 տղայ: Տղայոց բնդհանուր թիւն է 710, որոնցմէ՝

240ր որք: Ամբողջ դաւանին մէջ և ո՛չ մէկ զպրոց կայ, և այս 710 տղայք փողոցները կը մեծան:

ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՔԵԼԷԿԵԱՆ Chevalier de Légion d'Honneur պատուանշանին արժանացած է ֆրանսական կառավարութեան կողմանէ, ի վարձ իր արժանիքներուն: Այս առթիւ Բարիդի Հայ Տիկնանց Միութիւնը թէյառեղան մը սարքեր է հոկտ. 31ին, տարիներէ ի վեր գործակցութիւնը վայելած ըլլալով Տիկին Մ. Քէլէկեանի, (Ատենապետուհի Կ. Խաչի Օժանդակ Մարմնոյ), և ուղկով այս պատենութեամբ յարգանքի ցոյց մ'ընել աղբային կարօտութիւններու հանդէպ իր վեհանձն օժանդակութիւններով ծանօթ յարգելի խանին և աղնիւ Տիկնոջ:

ԲԱՐԻԶԱՀԱՅ երիտասարդ լուսանկարիչ բնիկ Ատաբազարցի Պ. Յակոբ Սէմէրճեան (Ֆեպիւս), որ հաղւեքսնի մը տարիէ ի վեր Բարիդ հաստատուած եւ քիչ ժամանակուան մէջ համբաւուած է, եգիպտոսի թագաւոր Ֆուատ Ա. Բարիդ այցելութեան առթիւ՝ Շան զ'էլիզէի պալատը կանչուեր է, թագաւորն և Հանրապետութեան նախագահ Մ. Տուրքիյն առանձինն և իր հետեւորդներով լուսանկարելու համար:

ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ՇԱՀԻՆ ԱՌԱՋԵՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Ռուսական օգնաւերու մօտէլներու շինութեան մրցումին մէջ, Մոսկուայի Քննիչ մարմինը առաջին մրցանակը տուած է Գրիգորեանի (Հայաստանէն), երկրորդը՝ Գալթեանի (Կովկասէն): Երրորդ մրցանակն ստացած է Վրացի մը:

ԿՐԹԱԿԱՆ Տնօրէնութիւնը հրամայած է ոչ-խլամ վարժարանաց տնօրէններուն, նախակրթարաններուն մէջ թրքերէն լեզուաւ աւանդել բնդ. պատմութեան, աշխարհագրութեան և քաղաքացիական կրթութեան դասերը միմիայն թուրք ուսուցիչներու միջոցաւ եւ սակայն նոյն դասերն աւանդելու պիտի արտօնուին նաեւ այն ոչ-թուրք ուսուցիչները, որոնք կը փափաքին:

ՀԱՄԱՍԱՆԻ մէջ (Պարսկաստան) Աղղ. Հոգաբարձութիւն մը կազմուած է հետեւեալներէն. Տեարք Հայրապետ Մարտիրոսեան, Գոյուստ Թէքէեան, Թորգոմ Մեհրապեան (որդի Դալայթիոյ Աւագերէց Տ. Մեհրոպ Ա. ք.՝), Յարութիւն Բարայեան և Սամուէլ Սահակեան:

ՆՈՒԷՐ ՈՐԲԵՐՈՒՆ. — Դանօթ գրաձուլից Խաչիկ էֆ. Գէորգեանի թոռնիկները՝ Սօնա և Պերճ 250ական զրուշ նուիրած են Խնամատարութեան՝ որբերու համար:

ՏԻԿ. ՍԱՆԴՈՒԽՏ ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԵԱՆ 120 ոսկի նուիրած է Խնամատարութեան, այս մարմնոյն միջոցաւ Հերմինէ անուն փոքրիկ որբուհի մը որդեգրման առթիւ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ 150 տնուոր Հայութիւն, որ իր մէջ 100ի չափ փոքրիկներ կը կը համրէ, վերջապէս պիտի ունենայ իր մանկապարտէզը: Այս նպատակին համար, Խնամակալութիւնն բնդունելով թաղեցիներու արգար պահանջքը, կազմած է հինգ անձէ բաղկացած Հոգաբարձութիւն մը որ՝ Խնամակալութեան հովակոյնները՝ Մանկապարտէզ մը պիտի բանայ և պիտի զբաղի թաղին աղքատներու հոգերով: Մանկապարտէզի յատուկ չէնք մը գրուած է արդէն: Բացուած մօտայուտ է:

Հոգաբարձութիւնը առջի օր իր առաջին նիստն բրաւ և Գիւանի ընտրութիւնը կատարեց. Ատենապետ՝ Տօք. Օննիկ Փափաղեան, Ատենապետի՝ Պ. Միսաք Գալփաքեան, Գանձապետ՝ Պ. Բարսեղ Տիւլկերեան:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Պօթօյան քաղաքի բնակչութեան փափաքին համաձայն, քաղաքապետ բնորոշեր է հայաղղի կառուածատէր և վկայեայ իրաւաբէտ Պ. Բրիսթիա (Խաչեքեա) Կ. Զօմազ, որդին հանդուցեայ կարապետ Զօմազի և եղբայրը զրազէտ էմմանուէլ Զօմազի: Պ. Բրիսթիա Զօմազ սիրուած է ամբողջ ժողովուրդէն, իր բարեսիրութեամբն և առատաձեռնութեամբը: Հայ մըն է որ կ'արժանանայ կարեւոր քաղաքի մը բարձրագոյն պաշտօնական Պիլիքին, և ասոր համար իբրեւ Հայ մենք ալ ուրախ ենք:

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ Քաղաք. Ժողովոյ Ատենապետ Արթիւր էֆ. Մաղաքեան հիւանդ ըլլալով, ներկայ չգտնուիր ժողովոյ նիստերուն, և ասակաւին բաւական ժամանակ մը պիտի բացակայի քիչիչներու պատուէրով: Ս. Պատրիարքը եւ Քաղաք. Ժողովը՝ Ատենապետին հիւանդութիւնը իբրեւ պատրուակ կը ծառայեցնեն, տակաւին ժամանակ մը եւս չը գումարելու համար Ընդհ. Ժողովը իբրեւ թէ Պատրիարք և Քաղաք Ժողովը Արթիւր Մաղաքեան ըսել ըլլար, կամ թէ առանց Արթիւր Մաղաքեանի՝ ոչ չընչութիւններ ըլլալին Պատրիարք և Քաղաք. Ժողով: Մէկ քանի սրտցաւ եւ բեփփոխաններ գիմում բրած են Ս. Պատրիարք Հօր՝ առանց այլ և այլի այլեւս ի նիստ հրաւիրելու Ընդհ. Ժողովը, զրաղելու համար Պիւտէի, զեղծումներու և այլ կարեւոր խնդիրներով: Կր յուսանք թէ այսքան յապաղում եւ ձգձգում և դժկամակութիւն այլ եւս բաւ. կը համարուին: — Վերջին պահուն լսեցինք թէ Քաղ. Ժողովը վերջապէս որոշեց է Ընդ. Ժողովոյ գումարման արտօնութիւն խնդրել կառավարութենէն:

ԱՂԵՔԱՆԴՐԻՈՅ Հայ Ուսանող. Օգն. Մարմինը Քօյօրատոյի (Ամերիկա) պետական Երկրորդ. վարձարանը զրեկը է ուսանող մ'եւս, Պ. Հայկազն Արշակունի:

ԳՐԱԿԱՆ ԷԶԵՐ

ՇԱՂԻԿՆԵՐՈՒ

ԱՒԱՆԳԱՎԷՊԵՐԷՆ

ԱԹՏՏԵՐԵՒՈՒԿ

Համեստ ծագումով մանկամարդ աղջիկ մը կ'ապրէր հիւզակի մը մէջ, անտառի մը անկիւնը: Կը կոչուէր Այծտերեւուկ:

Իր միակ ընկերներն էին երկու րնտանեցած այծեր. կաթողին կը սիրէր զանոնք և բնաւ չէր բաժնուեր անոնցմէ:

Օր մը, Այծտերեւուկ զբաղած էր իր հիւզակին շուրջ վազվզելով և ուտոտտելով, երբ զեղեցիկ տիկին մը, մետաքսեայ ոսկեճամուկ հագուստներով, կ'անցնէր այն տեղէն, երկու ուղեկիցներու հետ:

Հիացած՝ տղուն թարմ ծիծաղէն և խօշական ուտումներէն, կանգ առաւ, դիտեց անոր խաղալը, և յանկարծ, այսպիսի չնորհալի աղջկան մը հետ ծանօթանալու սնդիմազրելի բաղձանք մը զգալով իր մէջ, մօտեցաւ անոր, և բաւական գրոշմը կրող ձայնով մը, անոր անունը հարցուց:

— Այծերեւուկ կը կոչուիմ, տիկին, ըսաւ պզտիկը, յարգական սիրուն շարժումներով մը:

— Ի՞նչ կ'ընեն ծնողքդ:

— Ծնողք չունիմ, երեք տարի է ի վեր մեռած են...

— Կ'ուզե՞ս ինծի հետ գալ: Աղջիկ չունիմ ես... միշտ փափաքած եմ աղջիկ մ'ունենալ... Զբեղ իբրեւ իմ աղջիկս պիտի ընդունիմ: Ես այս երկրին թագուհին եմ, զու իշխանուհի պիտի ըլլամ, և բազմաթիւ հպատակներ պիտի խոնարհին քու առջև:

Այծտերեւուկ չի պատասխանեց: Ստուգիւ, խիստ հրապուրիչ էր հեռանկարն ապրելու իրրեւ իշխանուհի, ունենալու բազմաթիւ գոհարեղէններ և ճոխ արդու-զարդ, բայց կը սիրէր ազատութիւնը... Կը վախնար որ կը կորսնցնէր դայն... և չէր կրնար որոշում մը տալ...

Բայց թագուհւոյն ձայնը քաղցր էր և համոզիչ... Աղջիկը հաւանեցաւ, զինքը մերժած չըլլալու համար:

Հաղիւ թէ պալատ հասած էր, արդէն սկսաւ ձանձրանալ: Վարժուած ըլլալով իր այծուկներուն հետ ցատկոտելու, վազվզելու, հիմա անշարժութեան մէջ կը գտանար: Ազատ ապրելու վարժուած, քաղաքավարական ձեւակերպութիւններն իրեն տաղտուկ կը պատճառէին: Ամէն օր բազմաթիւ ուսուցիչներ դաս տալու

կուգային իրեն. անոր կ'ուսուցանէին յարգանք բնծայելու արուեստն, գեղեցիկ ձեւերն և յարեկրթութեան կանոններն, բայց տղան, մտացիր, լաւ չէր ունկնդրեր: Իր մտածումը կը թափառէր խորհրդաւոր անտառին մէջ, չքոտ թաւոթիներուն մէջ, ուր անցուցած էր իր ստաջին տարիները... Կ'ընդհանարէր իր խոնարհ տնակը ծածկուած՝ պտտուտակներով և վայրի բարունակներով, և վշտի հատաչք մը կ'ուռեցնէր իր սիրտը... Այնչափ որ օր մը... կամ աւելի ճիշդը, գիշեր մը, խոյս տուաւ ոսկեգլուկ իր սենեակէն, և վերադարձաւ զէպ իր վայրերի թաւութիւնն:

Հոն, պաշտպանութիւնը խնդրեց մաքաներու պարիկին:

— Պալատի կեանքին չեմ կրնար վարժուիլ, ըսաւ... կը խեղդուիմ... ձեր քովը մնալ կ'ուզեմ, պաշտպանեցէ՛ք զիս:

— Աւա՛ղ... ըսաւ բարի պարիկը, թագուհին զքեզ փնտռելու պիտի գայ: չպիտի կրնամ իր հետապնդումներէն զերծ պահել զքեզ:

Ինչհետեց խօսքը. ձիերու տրոփիւնը կը զզրցէր ամայի ձամբան:

— Ահա՛, շարունակեց ան, կը տեսնեմ արքայական պահակազօրքին առաջին աղիդնակները... Եեսա՛ն գմեղ...:

— Դո՛ւ՛րհք, տիկին, փրկեցէ՛ք զիս... չեմ կրնար պալատ վերադառնալ... տխրութիւնը զիս կը հիւժէ հո՛ն... և շատ կը սիրեմ այն տեղերն որոնք իմ ծնունդս տեսած են, իմ հայրենի անտառ... յարգով ծածկուած հիւզակս... սովորական ժամերս... Գլխացէ՛ք վրաս...:

— Հա՛ւ, ըսաւ պարիկը:

Եւ որովհետեւ թագուհին կը մօտենար, մոխրեցած և զայրալից, պատրաստ՝ կորցելու զողոթնուն մանուկը, պարիկը ձեռքը երկնցուց:

Եւ փոքրիկ այծարած աղջկան տեղ, երկարակեաց, հաստատուն, փալիւռն տերեւներով, երփներանգ և քաղցրափոյր թերթիկներով տունկ մը փաթտուեցաւ: սրափուշի մը ճիւղերուն...

— Ո՛ւր է Այծտերեւուկը, պոռաց թագուհին:

— Ահաւասի՛կ, տիկին, ըսաւ պարիկը... նախամեծար համարեց աներեւութեանալ... Չէր կրնար ապրիլ հեռու իր անտառէն... հեռու իր տունէն... Գաւազանիս ուժովը, ծաղիկի վերածեցի զանիկա... Այսուհետեւ վայրի տունկ մ'ի՛ր անունը պիտի կրէ... և դարուցի դար, այծտերեւուկը (հանքմ էլի) պիտի ըլլայ յարուսի խորհրդանշանը:

Թարգմ. Յ. Գ. Փ.

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՔԱՅԱՆԻՆ ԿԵՂԾԸ ՀԱՆՁՆԱԼ

Քացախի սպտուածին մէջ վտանգ յառաջ կուգայ մանաւանդ հանքայ թթուներու խառնուրդէն: Ճշմարիտ թոյներ են ծծմբային թթուն (աւսիւլֆուրիք), բորակական թթուն (աւսիւլֆուրիք) և քլորաջրական թթուն (աւսիւլֆուրիք):

Բորակական թթունն ներկայութիւն գիտնալու համար, կասկածելի քացախէն քիչ մը գրէք ճեմապակիէ պղտկամանի մը մէջ կրակի վրայ: Աւելցուցէք քանի մը կաթիլ լեղակի ծծմբաւ (սիւլֆաթ ս'էնսիկո) լուծոյթէ մը քան մը կաթիլ, և խառնուրդը եռացուցէք: Եթէ հեղուկը գեղնորակ գոյն մ'առնէ, այդ գոյնը պահէ, քացախը բորակական թթու կը պարունակէ:

Քացախը գրէք փորձերու համար դապորձներու կամ քիմիագէտներու գործածած երկայն խողովակի մը մէջ և քիչ մը կրածինի քլորիւր (chlorure de calcium). ալքալի կանթեղի մը վրայ տաքցուցէք: Հեղուկը պաղելէ յետոյ եթէ խողովակին խորը բերեղացած մուրը տեսնէք, քացախը արջասպ (գաւիտրիոլ) կը պարունակէ:

ՀԱՒՆՈՑԻՆ ԽՆԱՄՔԸ

ՆՈՅՆՄԵՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ՄԷՋ

Հաւարուածութեան մէջ՝ հանդարտութեան ամիսն է Նոյեմբերը, երբ ձմեռուան համար ամէն բան հողացուած և կազմակերպուած է:

Ձեր ճագարանոցը, հաւնոցը և պաննետոնը շատ մաքուր պահեցէք:

Նոյեմբերէն մինչեւ Յունուարի վերջ ճագարի մորթիւնն ունեցած ամէնէն արժէքաւոր վիճակն է. ուրեմն զանազան մորթելու ճիշդ ժամանակն է հիմա:

Եթէ պղտիկ համաճարակ մը խառնալէ կարգ ու սարքը, պէտք է անմիջապէս առանձնացնել հիւանդները և դարմանել: Խնամեցէ՛ք նաեւ տխուր երեւցածները, որովհետեւ նախազգուշական միջոցները ամէնէն դիւրիններն են՝ չորիքը կանխելու կամ սահմանափակելու համար:

«ՄԵՂՈՒ»ի Տպարանին մէջ կը տպագրուին, ճաշակով ու խնամով՝ Գիւրամէն Տեսակ Ծանուցումներ, Մանագր. Ընկալագիր, Նախակազմութիւն, Պահաւար. Այցեւորն, Եւայլն, Եւայլն: ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՌՈՐ

— Լսեցի որ տ'Լկրդանեանի վրայ կը խօսէին իբրև խիստ քաջ երիտասարդ մը, ըսաւ քաղքենին և այն համբաւը, զոր կը վայելէ իրաւամբ, գրգիռ եղաւ:

Ա. Կ. ԹԵՔԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱՒԵՏԱՐԱՆԸ

Գ.

(Շարունակութիւն եւ վերջ)

Անտարակոյտ, երբ մենք քննենք մի-
սիօնարական գործը մեր մէջ՝ քրիստո-
նէական ճշմարիտ անկեղծութեամբ, պէտք
է խոստովանել թէ մեր գարաւոր մարտի-
րոսեայ եկեղեցւոյ մէջ կան բաներ որ
պէտք ունին բարեկարգութեան:

Բայց եթէ միսիօնարները քննէին
յարմարութիւններն, քիչ մը քրիստոնէա-
կան համակրանքով, ի՞նչ մը յարգանքով
ու ակնածութեամբ պիտի գտնէին մեր
եկեղեցին: Մենք չենք կրնար ուրիշ
կերպ մտածել, երբ անոնք արտաքուստ
իրենք զիրենք կը քողարկեն քրիստո-
նէական լայն վերաբերութեամբ եւ կը պա-
հեն անոնց ներքեւ տղանդակութիւններ
եւ հոգի մը լեցուն կեղծաւորութեամբ՝
մեր ենթադրածէն շատ աւելի չափով:
Անոնք պարտաւոր էին ի նկատ առնել
պարագաները, այն ժամանակ պիտի զգու-
շանային զմեզ եւ մեր քրիստոնէական
տիպար եկեղեցին հարուածելէ եւ Հայ կղե-
րը քննադատելէ: Փառք Աստուծոյ, ո՛րչափ
ալ մեր կղերին բարոյական ինկած ըլ-
լայ, տակաւին անոնք չատ հեռու են
օտար կղերականներու յատուկ պղծու-
թիւններէ: Անոնք որ կը յաւակնին բա-
րոյականի դասեր տալ մեզ, թող գիտնան
թէ մեր բարեյականը աւելի բարձր, աւելի
մաքուր է քան իրենցինքն: Եթէ Արեւելքի
կոապաշտ նկատուած քրիստոնէաները,
Հայերը եւ Յոյները, յանկարծակի ար-
թընցած ըլլային առտու մը եւ զգային
թէ իրենք չեն կարող ապրիլ առանց եր-
կաթուղիի, առանց օդի, առանց Անգ-
լիական ու Ամերիկեան ապրանքներու
լոնտոնէ եւ Նիւ Եօքքէ, առանց Մանչէս-
թըրի կտաւին, եւ թէ մենք լաւ բացած
ըլլայինք մեր քսակները եւ լայն բացած
ըլլայինք մեր նաւահանգիստներն իրենց
գործարաններուն արտադրութեանց առջեւ,
Բողոքական Անգլիա եւ Ամերիկա մեզմէ
բան մը չպիտի ուզէին: Կրօնքի խնդիրը,
մեր եկեղեցին բարեկարգելու հարցը, Աս-
տուածաշունչը աշխարհաբար թարգմա-
նելու պէտքը երբէք խնդրոյ առարկայ
չպիտի ըլլային: Կրօնական հարցը եւ մեզ
քաղաքակրթելու խնդիրը չուտով մէկի
պիտի դուռէին մեծ ուրախութեամբ:

Պատմութեան մէջ այսպիսի օրինակ-
ներ կան: Օրինակի համար, երբ սոքոք
Զելանտացիք դար մը յառաջ քրիստո-
նէութիւնը ընդունեցին Անգլիացի միսիո-
նարաց միջոցաւ, իրենց քրիստոնէու-
թիւնը Զելանտացիները չը փրկեց. ազա-

ռ չահախնդիր Անգլիան իր իշխանու-
թեան տակ առաւ Զելանտան եւ սոսկալի
վարենութեամբ չարչարեց անկախի-
նորը: Սակայն մեր միսիօնարները տա-
կաւին այն կէտին չհասան: Եթէ միսիո-
նարները իրենց քաղաքականութեան մէջ
յապագեցան հիմնական բարեկարգութիւն
մը բնելու, իրենց ազգերուն թնդանօթ-
ներով ջարդելու, Հայերն եւ Յոյները,
մատոյցածին քաղաքական խնդիրներ յա-
րուցանելու, իրենց ազգակիցներուն ա-
ռեւարական ասպարէզներ բանալու, յան-
ցանքը իրենցն է: Վասն զի յաճախ կտաւ
հակը գրուած է միսիօնարի ուսման վրայ,
եւ ինչք՝ միշտակ երեւոյթի փրկելու հա-
մար՝ իբրեւ նախակարապետ կանգունի ու
կշտի՝ եկած է մեր մէջ իր ամբողջ տգիղ
հետեւանքներով: Միսիօնարք մեր զգա-
ցումները շատ վիրաւորեցին, իրենց օր-
կաններուն միջոցաւ միլիոնաւոր ժողո-
վուրդներու առջեւ զմեզ ներկայացնելով,
թէ՛ յԱմերիկա եւ թէ՛ յԱնգլիա, իբր բար-
բարօս, եւ մեր քրիստոնէութիւնն իբր
կոապաշտութիւն ցոյց տալով: Աննպաստ
պարագաները թոյլ չտուին մեզ՝ ժամա-
նակին պէտք եղած պաշտպանութիւնը
բնելու, ապա թէ ոչ այսօր մենք չպիտի
ունենայինք մեր մէջ նեղմիտ, շահասէր
միսիոնարներ:

Մենք դարձեալ պէտք է զո՛ւ ըլլանք
միսիօնարներուն մեղի հանգէպ ցոյց տը-
ւած չափաւորութիւններուն համար: Ու-
րիշ տեղեր ուրիշներուն պատահածը տա-
կաւին մեզի չէ պատահած՝ մեր մէջ անոնք
տակաւին քրիստոնէութիւնը քաղաքա-
կանութեան չի խառնեցին, քառականա-
ցան իրենց վարած իշխանական կեանքով,
չնորհիւ առեալին ու կեղծիքին, իբր թէ
փրկելով ամէն օր շատ մը հոգիներ
զժոխքի կրակէն:

Եւ այսպէս դրամը կը հոսի ստատապէս
եւ իրենց ամսականը ապահովուած է: Եւ
Ամերիկեան ու Անգլիական պարզամիտ
եւ բարի բողոքական քրիստոնէաներ կը
հաւատան իրենց միսիօնարներու սուտե-
րուն, եւ այսպէս, փառաց պատկը եւ ոսկի
հանքը կ'ընեն անսպառելի: Իբրեւ թէ
Աստուածաշունչը կը տարածեն հարիւր
հազարներով շատ աման գինով, մինչ մեծ
մասը իբրեւ վառելափայտ կը գործածուին
եւ կ'անհետացուին իրենց մեղսակից, հա-
մախորհուրդ հայ չըջուն անխիղճ գրավա-
ճառներու կողմէ:

Ասոնք լեցուն ամսականէ ի գատ,
կը ստանան քսան եւ աւելի առ հարիւր
գումիսիօն, եւ մաս մ'իրենց ամսականէն կը
զոհեն իբր ծախսուած գրքերու փոխար-
ժէքը, միջին հաշուով ամսական 50 ոսկի
կը գրպանեն առանց ու եւ գործ մ'ընելու:
Եւ տակաւին ինչե՛ր...

Այս բոլորը միսիօնարք գիտեն, բայց
իրենց աչքերը կը խփեն իրենց շահուն
համար: Չեն ուզեր որ վարագոյրը բաց-

ուրի՛ւ եթէ մէկը համարձակի քննադատել
զիրենք եւ իրենց գործերը, զանիկա կը
ներկայացնեն իբրեւ խենդ մը:

Միւս կողմէ Ամերիկայի եւ Անգլիոյ
մէջ այս փճացուցումը զիրքերուն ար-
ժէքը, եւ զրաւօճառատան ամսականը կը
մուրան խեղճ ժողովուրդէ մ'որ գործին
էութեանէն բնաւ չուր չունի: Եթէ Անգ-
լիացի եւ Ամերիկացի բարի բողոքաւան
քրիստոնէաներ անդեակ ըլլային թէ
իրենց տուած գրամները ի՛նչպէս կը գոր-
ծածուին, անոնք մէկ բարոյական չի
պիտի տային: Բայց միսիօնարք շատ
զղոյշ են այս օրինակ բաները անոնցմէ
պահելու: Անկեղծ, անհախնդիր քրիս-
տոնէական քարոզութեան շատ բարի բա-
ներ կարելի էր սպասել, սակայն անոնցմէ
ոմանք այնպիսի քաղաքականութեան հե-
տեւած են որ լոյսորովին անսկսած են
միջակ ընթացք մը:

Չենք ուզեր տեսլի խորքերը գրգռել
եւ մանրամասնութեանց մէջ մտնել, եւ կը
վերջացնենք՝ յայտնելով մեր փորձով տե-
սածն ու գիտցածը, թէ դարձ մ'ի վեր մեր
մէջ շարունակուող միսիօնարական շահա-
տակութիւնք քանդած են մեր տունը՝
կեղծաւորութեամբ, մեր եկեղեցիին եւ մեր
սրբութեանց եւ Հայ ազնիւ Ազգին զէմ
հայցելութիւններով, եւ այս՝ պարզապէս
քաղաքական յետին նպատակներով եւ չա-
հափրութեամբ:

« ՈՒՍԱՆԵՑԷՔ »

Այսպէս կը պատգամէ Պերլից վար-
ժարանը, ծանուցանելու ասիւր թէ՛
«սկսնակներու գիւրութեան համար՝ ա-
նոնց յատուկ մասնաւոր դասընթացք մը
հաստատած է»:

Ծանուցումը կ'աւելցնէ. «Պերլից կ'ու-
սուցանէ կենդանի բոլոր լեզուները»:

Եթէ Պերլից վարժարանը չուսանե-
ցէք»ով պիտի ուսուցանէ «կենդանի բո-
լոր լեզուները», երանի՛ այդ կենդանի
լեզուներուն, եւ երանի՛ իր երջանիկ ու-
սանողներուն ալ:

Ի՛նչ աւելի մեծ փաստ քան «Աւսանե-
ցէք»ը, թէ Պերլից վարժարանը նախա-
սահմանուած է կենդանի լեզուներու ու-
սուցման կարեւոր գործօն մ'ըլլալու մեր
երկրին մէջ:

Պերլից մեթոտով շինուած դասազըր-
քերն հրաշալիքներ չե՞ն արդէն:

ԳԼԽԱՅԱԻ պարզ դարձան մ'է՛ հասա-
սակ աղբ իբրեւ բնադեղ (կեզիկ) գործա-
ծել: Ասով՝ վերահաս որ եւ է հիւանդու-
թեան մ'առաջըր կ'առնուի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՐԹԻՈՒԹԻՒՆ

Թուրքիա՝ տարեկան 250, վեցամսեայ 125 դր:
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Զօլար.

Արսովսէր, Խմբագիր Է. Պատասխ. Տնօրէն՝
Յ. Գ. ՓԱԼԱԿԱՇԵԱՆ
Կ.ՊՈԼԻՍ, Բերա, Գապրիսաւսի փողոց, թիւ 171

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

Հոկտ. 28 ին տեղի ունեցած Մարդա-
շատարի արդիւնքին համաձայն, Պոլիսը
գուրա մնալով՝ Թուրքիոյ ընդհանուր բը-
նակչութեան թիւն է 12, 942, 208: Պոլիսը
մէջը ըլլալով, ընդհանուր բնակչութեան
թիւն է 14 միլիոն: Էնկիւրի կը հաշուէ
74, 784 անձ, որուն 49, 439 այր, 45, 345 ր-
ինկ:

Ահաւասիկ նահանգներու բնակչու-
թիւնը:

Արթուրն՝ 89, 630. Էտրնէ 150, 889.
Էրթօղրուլ 114, 045. Օրտու 20, 084. Իդ-
միր 532, 009. Էսկիշէն 154, 195. Էրզրն-
կեան 143, 970. Ատանա 227, 652. Աֆիօն
Գարահիսար 258, 741. Ագսարայ 127, 224.
Մամուրէթիւլաղի 13, 299. Ամասիա
111, 145. Անթարիա 206, 270. Այտրն
211, 604. Պիթլիա 90, 309. Ջօնկուլտաք
267, 965. Թէքիրտաղ 132, 120. Տիարպէ-
քիր 191, 303. Թօգաթ 263, 618. Սվաղ
337, 741. Տրապիզոն 293, 052. Կադի Այն-
թաղ 213, 381. Շապին Գարահիսար
108, 521. Գաթթէմուռնի 335, 600. Կեսա-
րիա 250, 490. Գոնիա 502, 228. Քէօթա-
հիա 303, 641. Կիրասոն 116, 116. Մէրսին
120, 511. Վան 75, 193. Պրուսա 399, 597.
Չանաք քաղէ 182, 533:

Իսկ Պոլսոյ բնակչութեան թիւը գըտ-
նուած է 810, 800, որուն 690, 800ը Պոլ-
սոյ Բաղադապետութեան չըջանալին մէջ,
և 120, 000՝ արուարձաններուն մէջ:

ՍՏԱՅԱՆԻ.

Գանատա հրատարակուող ԱՐԱՐԱՏ
ամսագրի Սեպտ - Հոկտ. միացեալ թի-
ւը: Տնօրէն - խմբագիր Ա. Ղ. Ալիք-
սանեան: Բաժնեգիրն՝ տարեկան մէկ տո-
լար՝ տասը թիւերու համար: Հասցէ.
«Ararat Monthly», Postal Station, a B.
Hamilton Ont. Canada.

Ֆրէզնօ հրատարակուող Կրօնական,
եկեղեցագիտական և Ազգային ՓԱՐՈՍ
ամսաթերթի Սեպտ, Հոկտ. թիւը, զե-
ղեցիկ յօդուածներով: Հասցէն է.
The Pharos, P. O. Box 736,
Fresno, Calif, U. S. A.

ՄՏԻԿ ԸՆԵԼ ՍՈՐՎԷ՝

Մտիկ ընել գիտնալը կարեւոր է
ամէն ատեն. ո՛րքան վէճեր պակաս
պիտի ըլլային, եթէ մարդիկ մտիկ
ընել գիտնային: Ներկու մարդ կը վի-
ճին, կը վիճին անվերջ, և եզրակա-
ցութեան չեն դար. գիտէ՞ք ինչո՞ւ.
վասն զի իրարու խօսք մտիկ չեն
ընել. մէկուն խօսած ատենը՝ միւսը
փոխանակ մտիկ ընելու թէ ի՞նչ
կ'ըսէ խօսակիցը, իր ըսածը կրկնելու
վրայ կը մտածէ կամ նոր առարկու-
թիւններ փնտռելու կը զբաղեցնէ
միտքը, որով և՛ գիմացինին ըսածէն
անգիտակ՝ իր կանխաւ ըսածը կը
կրկնէ ու կը կրկնէ անվերջ: Եւ ճիշդ-
ասոր համար ալ վէճը երկայն կը
տեւէ և համաձայնութիւնն ալ կ'ու-
շանայ, կը դժուարանայ:

Մեր օգտին համար իսկ, սորվինք
մտիկ ընել: Արդէն, գիմացինին խօսքը
մտիկ չընել և միայն ինքը խօսիլ
ուզելը մեծ անկրթութիւն, միանդա-
մայն անիրաւ ըլլալու նշան է. վասն-
զի շիտակ մարդը գիմացինին խօսքը
չարգիլեր, կը թողու որ խօսի ան. և
յետոյ կը պատասխանէ, ջանալով
համոզել և ճշմարտութիւնը հասկցնել,
եթէ իր կողմն է ան:

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Եւշիլ քէօյ Մզկիթին դէմ, 44 թիւ
տունը ծախու է: Ունի 7 սենեակ,
եղեկտը. լոյս, բաղնիք, անուշ ջուր
և ուրեշ յարմարութիւններ: Ընդար-
ձակ պարտէզ պտղատու ծառերով:
Ամէնը 1000 կանգուն գետնի վրայ:
Դիմել Փալազաշեան Գրատուն:
Բերա, Գապրիստան Փողոց, թիւ 171

ՄԵՂՈՒԻ ձեռքէ վաճառումը դադ-
րեցուցած ենք:

ՄԵՂՈՒ կը զրկենք մի միայն բա-
ժանորդներուն:

Հետեւաբար կը խնդրենք ՄԵՂՈՒ
ձեռքէ առնողներէն, որ հաճին բա-
ժանորդագրուիլ:

Դիւրութիւն տալու համար ընթեր-
ցողներուն, բացած ենք նաև թիւի
վրայ բաժանորդագրութիւն: 10 թիւը
50 դրշ. 20 թիւը 100 դրշ. և այլն:

Յետեալ կամ պակաս թիւեր ստա-
նալու համար՝ գիմել Մեղուի խմբա-
գրութեան, Փալազաշեան Գրատան
մէջ, Բերա, Ալթընճը տալիքէ, Գապ-
րիստան փողոց, թիւ 171:

ԵՐԵՔ ՀՐԱՅԱՆԱԿԻՐՆԵՐՈՒ զրակի
ձեւով հրատարակութիւնը Մեղուի
մէջ՝ անընդհատ կը շարունակուի, նոր
թարգմանութեամբ:

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ՕՐԱՅՈՅՑԸ

Նոյեմբեր 31 - 18.

- 12 Շբ. Սրբոց Ասաբէկոցն Անիսի և
Փիլիպպոսի:
- 13 Կիւր. Ժ. զկնի Խաչի: Հարսանիք:
- 14 Բե. Սրբ. Կալիսիկոսի և Դեմիսեայ
վայիցն:
- 15 Գե. Սրբ. Ան րիսնոսի, և կնոջն
Եւա Անասայ, Թեոսոռոսի, Ելի:
- 15 Գե. Պահ: Լր. Բն. լս. Ժ. 8. ր. 43:
- 17 Նե. Սրբոցն Էբրահիմու և Խորենայ,
Անարծաք բժեկացն Կողմայի և
Դամիանոսի, և Ասուածասոյ
վայիցն:
- 18 Ուր. Պահ:

ՏՊԱԳՐ. Յ. Գ. ՓԱԼԱԿԱՇԵԱՆ